

Б. ГРИЧЕНКО

Центральная Детская

с-3

УНДІП
Перевірено
1955 р.

БИБ. ИОТЕКА

ГРИЦЬКО

А
Г-85

ДРУГЕ ВИДАННЯ

з 4 малюнками

1985
20.851
Сб. 2.29
1962

УНДІП
ПЕРЕВІРЕНО
1962 р.

В КАТАЛОГ ЗАНЕСЕНО

ПЕРЕВІРЕНО

КНИГОСПІЛКА

Київська Центральна
Дитяча бібліотека
вул. Короленко 24.

НВ.

Б

Садок був невеличкий, але рясний. Нешироким поділком він простягся аж до річки, мало не до самісінької кручі. Тут були яблуні, сливи вишні—вишень найбільш. Віти так і гнулись під спілими ягідьми.

Грицько підскочив до вишні й хотів рвати ягоди, але ту-ж мить зупинивсь.

Під вишнею стояв невеликий, як і Грицько, років десяти, хлопець, але низенький, присадкуватий.

Це був Семен, сусідин Мотрин син. Мотря була вдова і жила сумежно з Грицьковим батьком, її садок теж був сумежно з його садком. Та хоч і сусіди були Грицько та Семен, але ніяк не могли поладнати. Грицько був говіркий, веселий, любив пореготатися; Семен був мовчазний та похмурий. Грицько часто дивувався, чого це і Семен, і його мати все такі похмурі і одного разу спитався про це матері. Матері часто доводилося зчиняти з Мотрею спірку то за свиней, то за курей, і вона сказала:

— Того похмурі, що дуже злі.

Але батько сказав:

— Якби вони не були такі вбогі, то може не були б і такі злі.

— Як то?—спитався Грицько.

— Так,— одказав батько, — як живеш не до-
ідаючи що-дня та б'єшся, як риба об кригу, за-
робляючи, то не будеш веселий.

Грицько цього до пуття не зрозумів. Йому здавалося, що коли добрий, то вже добрий, а коли злий, то злий. А Грицьків батько був чоловік не вбогий, і через те Грицько недостатків не знав. І Грицько згодився з матір'ю і подумав:

— Ні, вони злі.

І він з Семеном поладнати не міг: вони один одного не полюбляли і вкупі не гралися.

Грицько побачив, що Семен рве ягоди і зупинився. Він подумав:

— І чого він тут ягоди рве? Адже у їх свій садок єсть.

Семен почув, що хтось іде, озирнувся і побачив Грицька. Він почервонів страшенно, а потім зблід. Хлопці дивились один на одного і мовчали. Нарешті Семен підвів голову і глянув Грицькові просто в вічі. Погляд йому був сердитий.

— Чого-ж ти?— промовив Семен нарешті.— Може битимеш мене, що у вас ягоди рву?

Грицько подумав: — Ба, який злий—і промовив;

— А ти чого поліз у чужі вишні? Хіба в тебе своїх нема? Адже у вас так рясно, як і в нас.

Семен глянув на свій садок і промовив:

— Рясно! не дуже то й рясно... Мати не дають істи—кажуть: „Продам та хоч на спідницю собі наберу та тобі чоботи дам пошити... А то, кажуть, саме рам'я на нас таке, що й люди...“

Хлопець зненацька зупинивсь і почервонів ще дужче, ніж спершу: йому зробилось соромно, що він вибалакав те, що мати казала. І він розсердився і на себе, що сказав, і на Грицька, що той чув.

Він знов сміливо задер голову вгору і промовив:

— Не скільки я ззів твоїх вишень, не дуже чіпляйсь, а то ще й здачі дам такої, що аж носом землю заореш.

Грицько й собі розсердивсь і почервонів.

— Хто? ти?—запитався.

— Я!

— Побачимо!—відказав Грицько і налагодивсь до бою.

— От і побачиш!

І Семен стиснув кулаки. Потім він одступивсь до тину і крикнув;

— Не займай!

Скрик був голосний. Семенова мати була в садку й почула, що син кричить. За один момент вона опинилась біля тину. Обличчя в неї було бліде, змучене, а тепер усе так і пашило з гніву. Вона страшенно любила свого сина і нікому не попускала його займати.

— Ти за що на Семена напавсь?— скрикнула вона на Грицька.

— Я не напавсь! — одказав

Нарешті Семен підвів голову і глянув Грицькові просто в вічі.

Грицько.—Я його не займав. А чого він лізе до нас у садок?

Семенова мати ще дужче розсердилась, і її позападали очі так і зайнялися:

— Не займав!— скрикнула вона.— Ба, вже й бити налагодивсь. Ось тільки ступни—так тобі усе волосся й обскубу!

— Я тобі дам!— кричала Семенова мати, показуючи кулака.

Тим часом Семен уже поспішивсь перелізти через тин і, стоячи біля матері, промовив:

— Він мене бити хотів...

— Я тобі дам бити! я тобі дам!— кричала Семенова

мати, показуючи кулака.— Тікай лиш, а то буде тобі горе!

Грицько хотів був щось сказати, але не сказав, повернувся і пішов. Він не любив заводитись і не задерикуватий був. Мовчки покривсь у вищ-

нях і вже не слухав, що там ще казала Семенова мати. Він нарвав вишень повен бриль і хотів сісти. Але потім роздумавсь:

— Піду я краще до річки—там сяду над кручею та й їстиму. І їстиму, і дивитимусь—так гарно дивитися, як вода біжить. А потім скупаюся. Тільки самому погано — невесело купаться. От якби ще хто!

Семена він кликати не хоче, та Семен і плавати не вмів—що вже то за купання без плавання! Ото гарно, як пливти наввипередки або пірнати—хто далі випірне.

Повагом підійшов Грицько до річки. Круча сажнів у два заввишки круто уривалася згори й спадала у воду. З цієї кручі хлопці, як купалися, стрибали сторч головою і потім далеко-далеко випірнали. Тут тим гарно було стрибати, що глибоко було: ніхто з хлопців-товаришів не міг досягти дна—тільки великі парубки досягали. Але хто з малих умів плавати, то не боявсь кидатись у глибіню: впливе, як очетина.

Грицько став над кручею. Водній руці в його був бублик, у другій бриль з вишнями. Він задивився на хвилі, як вони швидко одна за однією бігли, виблискуючи проти сонця. Подивившись

трохи, притулив бублик до губів, одкусив і почав жувати.

А Семен усе те бачив.

Він стояв біля матері в своєму садку і бачив, як Грицько їв бублик. Семен був голодний і йому страшенно схотілося бублика. Але попрохати в Грицька він не наслідювавсь ніколи, а тепер, після сварки, й надто. І він тільки заздро дививсь, як Грицько раз і вдруге вкусив бублика. Зненацька одна думка промайнула йому в голові:

— А що, якби зайти тихенько ззаду та відняти бублика в Грицька?

І він не думав довго, а зараз-же тихенько вийшов з садка і почав підходити до Грицька. Од садка до річки було трохи чистого місця.

Отут саме й боявся Семен, щоб Грицько його не помітив.

Але Грицько не помічав.

Семенова мати озирнулась і вже не побачила біля себе сина. Вона глянула на річку і вздріла, як Семен стиха підходив до Грицька. Спершу хотіла гукнути сина, а тоді подумала:

— А ну, що воно з того буде? Хай лиш Семен дасть йому штурханця—чи не шубовсне він у річку?

Але зараз же побачила, що Семен не битися йшов з Грицьком. Він тихо зайшов до Грицька ззаду і відразу хотів вихопити бублика. Але не добре націливсь — ухопив не за бублик, а за руку. Семена це розлютувало. Як несамовитий, він з усієї сили вдарив Грицька кулаком по обличчю, але сам поточивсь, не вдержавсь і послизнувся у кручу ногою! Він ухопивсь за бур'янину, але бур'янина вирвалась, і Семен з розгону шубовснув у воду.

Страшний скрик розітнувся позад Грицька. Він побачив Семенову матір— вона бігла до річки, кричачи, як несамовита.

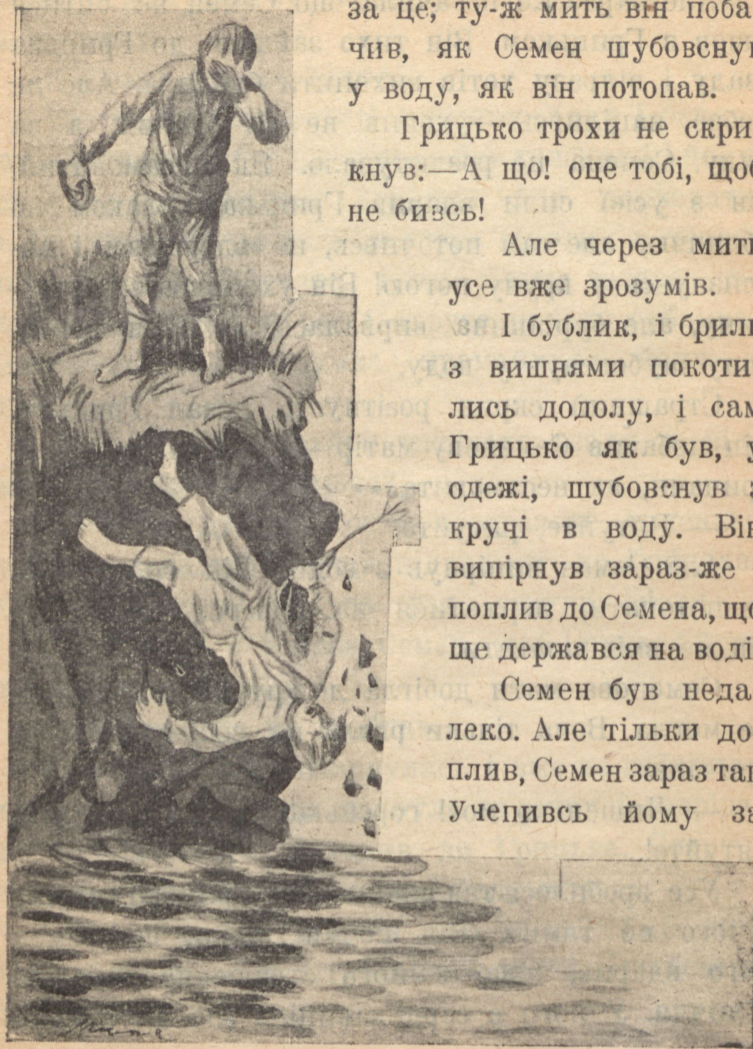
— Рятуйте, рятуйте.

Але Семен випірнув з води. Він силкувався не потопати, держатися на поверсі, та не міг: він не вмів плавати.

Семенова мати добігла до кручі, але пособити не могла. Вона тільки рвала на собі волосся та кричала:

— Лишенько мое! горенько мое!.. Сину мій! Рятуйте!..

Усе зробилося так швидко, що Грицько спершу нічого не тямив. Він почув тільки, що Семен його вдарив, і що в його страшенно заболіло обличчя. У його в серці закипіло зло на Семена

за це; ту-ж мить він побачив, як Семен шубовснув у воду, як він потопав.

Грицько трохи не скрикнув:—А що! оце тобі, щоб не бизьсь!

Але через мить усе вже зрозумів.

І бублик, і бриль з вишнями покотились додолю, і сам Грицько як був, у одежі, шубовснув з кручі в воду. Він випірнув зараз-же і поплив до Семена, що ще держався на воді.

Семен був недалеко. Але тільки доплив, Семен зараз так уцепивсь йому за

руку, що трохи не потопив і його.

— Не тягни мене! Тільки держись за мене!—
крикнув Грицько.

Та Семен, здурівши з переляку, не випускав Грицькової руки. Грицько сіпнув і висмикнув у його руку і поплив. Семен учепивсь Грицькові за сорочку.

Але одежа вже намокла на обох хлопцях. Грицько ледве плив. Хвилею відносило його від берега. Кілька разів наливало йому в рота води. У його вже не ставало сили, а надто ще й Семен так страшенно тяг. Грицькові ноги почали спускатись униз. Семен був важкий, як камінюка. Грицько стулив рота: вода вже сягала йому до очей. Але ту-ж мить він зібрав усю силу і заляпав руками і ногами.

Це його обрятувало. За яку хвилину він уже вхопився за камінь, що стирчав під кручею.

Що далі було, Грицько не пам'ятав. Він зомлів і не чув, як поприбігали люди на Мотрин крик, як витягли його з Семеном. Він уже тоді очунявся, як полежав трохи на траві проти сонця. Розплющив очі і побачив, що біля його стоїть батько, ще люди і Семенова мати. Грицько підвівся.

— Живий!— промовив батько.

— Ну, хлопче,—добрий з тебе козак буде, моторний!— похвалив Грицько дядько Тарас.

Тільки як він сказав це, Грицько зрозумів, чого це все так: він згадав, що витяг Семена. Ту-ж мить Семенова мати підбігла до Грицька і, одразу вхопивши його, притиснула до себе і тричі міцно поцілувала, промо вивши:

— Дай тобі, боже, усього... усього... за те... ти...

І вона заплакала, а за нею заплакав і мокрий, замерзлий Семен.

Того-ж таки дня Грицько, згадуючи про те, що поцілувала його Семенова мати, подумав собі:

Він випірнув зараз-же і поплив до Семена, що ще держався на воді.

— Ні, вона не зла... Мабуть, правду тато казали, що вона тим така сердита, що вбога. І Семен того сердитий, що вбогий та голодний. І чого я, дурний, не віддав йому того бублика?—подумав Грицько і згадав, що він досі не їв його.

Не знаю вже, чи ділив він того дня з Семеном того бублика, тільки запевне знаю, що з того часу у їх із Семеном ні спірки, ні сварки ніякої ніколи не було...

ДЕШЕВІ КНИЖЕЧКИ ОПОВІДАННЯ

по 32 стор. Ціна по 9 коп.

- Лондон Дж.—Поганин, 28 р
- Сетон-Томпсон Е.—Слідами Оленя. Переклад з англ. мови, 28 р.
- Сетон Томпсон Е.—Літун ч. 2590. Переклад з англ. мови, 28 р. Держ. Наук. Метод. Ком. НКО УСРР дозволив до вжитку по книгозбірнях установ Соцвиху.
- Сетон-Томпсон Е.—Темногровий Біллі. Історія одного вовка, 28 р.
- Франко І.—У столярні, 28 р.
- Франко І.—До світла, 28 р.
- Франко І.—Лесишва челядь, 28 р.
- Франко І.—Ліси і пасовиська, 28 р.
- Франко І. Цигани, 28 р.
- Франко І.—Два приятелі, 28 р.
- Франко І.—Вугляр, 28 р.
- Франко І.—Микитичів дуб, 28 р.
- Франко І.—Олівець, 28 р.

Вимагайте каталоги Книгоспілки безплатно.

Замовлення надсилайте на адреси:

Правління Книгоспілки—Харків, Горяїновський пр., № 2.

Філії Книгоспілки—Київ, вул. Воровського, № 48. Одеса, вул. Ласаля, № 12. Дніпропетровське, проспект Карла Маркса, № 103. Суми, вул. Шевченка, № 2. Житомир, вул. К. Маркса, № 27.

Основний фонд № 35492/3503

а 6 коп.

СКЛАДИ ВИДАННЯ:

ХАРКІВ, Горянінівський пров., 2.

КИЇВ, вул. Короленка, 46.

ОДЕСА, вул. Ласяля, 12.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ, просп. К. Маркса, 103

